

Principprogram

Antaget vid partikongressen 31 maj 2020

1. Inledning

Partiet Vändpunkt tror på människans inneboende förmåga att göra gott. Genom tidigare generationers nyfikenhet och arbete för demokrati och utveckling lever de flesta i västvärlden idag i materiellt överflöd. Det har dock skett till priset av en ojämlik värld, kolonialism, försämrade miljö och hotad natur. Partiet Vändpunkt har bildats för att lösa den nya tidens problem. Vi är ett parti för dig som tröttnat på ständig konkurrens i alla livets delar. Vi behöver ett näringsliv där vi satsar mer på ömsesidig vinst än konkurrens. En ekonomi som satsar mer på samarbetskraft än konkurrenskraft. En ekonomi som skapar vinster gemensamt från grunden snarare än fördelar smulor från toppen. Vi jobbar med naturen, inte mot den.

Människan har historiskt fått arbeta hårt för att omvandla det som finns i naturen till bekvämligheter. "Ständigt mer av allt" var ett rimligt mål när vi hade svårt att tillgodose våra materiella behov och planeten kändes oändlig. Nu är det dock klimatkris, utrotning av arter och förstörda hav som sätter gränser för vad vi kan göra. Vi är de första som lever i en tid då vi kan producera mer än vad hela jordens befolkning behöver. Samtidigt är vi den sista generationen som kan ändra kursen så att en klimatkatastrof undviks. Forskarnas slutsatser om hur vi kan transformera ekonomin för att säkerställa social och ekologisk hållbarhet behöver vara grunden för den ekonomiska politiken. Det är dags att gå från ständig tillväxt av onödiga prylar och ökande klyftor, till en ekonomi som ryms inom planetens gränser och är möjlig för alla att delta i på ett rättvist sätt. Det kommer att krävas många tuffa beslut för att lyckas. Genom vår politik skapar vi både framtidstro och ökad livskvalitet.

2. Klimat och miljö är grunden för ett fungerande samhälle

Klimatkrisen är akut och ger politiken helt nya utmaningar som inte passar in i det etablerade politiska mönstret. Ny teknik är nödvändig, men klimatkrisen löser vi inte enbart med teknisk innovation. Även om kretsloppstänkande är grundläggande räcker det inte med att återbruka och sopsortera. Partiet Vändpunkt har bildats för att flytta samhällets fokus från ständigt ökad konsumtion till social och ekologisk hållbarhet, från tillväxt till tillit.

Partiet Vändpunkt vill ställa om till en ekonomi som ökar människors livskvalitet på naturens villkor. Allt fler förstår att vi behöver fungerande ekosystem för att få en fungerande ekonomi. Måttet för tillväxt, BNP (bruttonationalprodukt) per person har nästan fördubblats sedan 1980 men det har inte gjort oss lyckligare. Istället har stressen och inkomstklyftorna fortsatt att öka samtidigt som klimatet och ekosystemen försämras. Många människor drömmer idag om en annan utveckling med mer fritid, gemenskap, jämlikhet och ökad tolerans för olikheter. Vi vill att alla ska få mer frihet att leva sitt liv som man själv vill, fast inom naturens gränser. En tro på människan ger en större framtidstro. Klimatkrisen och artutrotningen minskar om vi minskar arbetstiden och får mer

tid att utvecklas. Mer lokal självförsörjning ökar din kontroll över vardagen och minskar utsläppen. När vi samarbetar med naturen i skogen och på åkern, istället för att dominera den, så minskar utsläppen och arbetsbördan samtidigt som biologisk mångfald ökar.

1. *Vi vill att klimatkrisen hanteras som ett nödläge: utsläppen av växthusgaser måste halveras inom 10 år om världen ska ha någon chans att klara 1,5-gradersmålet. Vi ska ha negativa utsläpp globalt år 2040.*
2. *Sverige har enligt Parisavtalet en skyldighet att gå före och bör därför ha negativa utsläpp senast 2030.*
3. *Vi vill att den pågående utarmningen av arter och ekosystem hanteras som den kris den är och att den sätter gränser för bioenergins utveckling.*
4. *Vi vill omedelbart stoppa alla subventioner och investeringar i fossil energi, vare sig de finansieras av privata näringslivet eller av skattemedel och pensionsfonder.*
5. *Vi vill ersätta mål för BNP-tillväxt med mål för samhällsutveckling, hälsa och miljö.*
6. *Vi vill att globalt miljöarbete kompletteras med mer lokalt arbete där alla känner sig delaktiga.*
7. *Vi vill reformera banker, finansmarknad och ekonomi så att de underlättar en omställning till hållbar utveckling.*
8. *Vi vill satsa på utveckling av miljöteknik och cirkulär ekonomi som bägge är viktiga pusselbitar i miljöpolitiken.*

3. Mer samarbete och tillit

Vi är ett parti som finns för dig som tröttnat på allas kamp mot alla, på att alla tvingas till att bli VD i bolaget "Jag Själv". Konkurrens är en dålig modell för relationer mellan människor. Samarbetskraft och tillit är vad som behövs för att skapa trygghet och känslan av att alla är fullvärdiga medborgare. Valfrihet är *inte* att välja vilken underfinansierad skola och omsorg man ska få, eller vilket av alla bolag man ska kontakta när tågunderhållet inte fungerar, eller vilket fondbolag som ska satsas på i hopp om en bättre pension.

Partiet Vändpunkt vill återinföra ordningen att utbildade lärare, läkare och sjuksköterskor får makt att göra det som är bäst för de människor de är till för

och *inte* det som är bäst för byråkratin. Vi vill avskaffa detaljreglerande styrsystem som stressar personalen och tar tid från arbetet med eleven eller patienten, även kända som New Public Management. Vi tror att samhällsviktig verksamhet ska drivas med vinster för människan och det allmännas bästa och inte styras av kortsiktiga aktieägarintressen. Gärna föräldrakooperativa skolor, ideella och idéburna organisationer för barnomsorg och äldreomsorg och sociala företag för människor som behöver ett tryggt sammanhang att utvecklas i – men inga aktörer som drömmer om snabba klipp.

9. *Vi vill att endast icke-vinstdrivna verksamheter ska få bedriva skattefinansierad vård, skola och omsorg.*
10. *Vi vill ersätta toppstyrd detaljreglering av den offentliga sektorn med tillit och utökat medarbetarinflytande som bättre tar tillvara de anställdas kompetens.*

4. Makt i arbetet, inte arbetslinje

Global politik har ensidigt satsat på att få marknader att växa, snarare än oss människor. Lösningarna kan dock inte ske på affärslivets planhalva. Vi bygger våra liv i samspel med andra och på de specifika platser där vi bor och verkar - i skarp kontrast till finansmarknadernas kalkyler. De stora förändringar som behövs kan bara göras om vi alla känner att vi är med. Vi vill stärka vår självförsörjning, upphandla mer lokalt och satsa på gemensamma lösningar i den lokala ekonomin istället för utslagning. Nya bolagsformer behöver utvecklas, där det som är bra för företaget också är bra för hela samhället. I USA är det vanligt att medarbetarna äger och driver sitt eget bolag. 15 procent av arbetstagarna i USA tillhör denna sektor. Traditionell välfärdspolitik tar kampen för att omfördela resurser, men ännu bättre är att vinster delas solidariskt från början när de skapas. När de anställda anställer sin VD minskar konflikterna på arbetsmarknaden. På många ställen kan gemenskapsbolag, bygdebolag och andra bolag där bygdens bästa är centralt i företagsidén skapa meningsfulla jobb, samtidigt som vi gynnar vår hembygd. Vi vill med detta bryta dagens trend där stora företag anlitar underleverantörer i flera led och där arbetsmiljön och anställdas rättigheter åsidosätts. Mer ordning, omtänksamhet och trygghet behövs på arbetsmarknaden!

11. *Vi vill sänka vinstskatten för de som säljer bolaget till sina anställda.*

12. *Vi vill att starta-egget-kurser byggs upp för alternativa bolagsformer.*
13. *Vi vill ändra aktiebolagslagen till att integrera andra mål än bara vinst.*
14. *Vi vill ha mer ordning och reda på arbetsmarknaden där svensk lag för arbetsmiljö och anställdas rättigheter gäller i Sverige, oavsett varifrån arbetstagarna kommer.*

5. Anpassa ekonomin efter naturens och människornas behov

Ständig tillväxt utgör själva drivkraften i vårt nuvarande ekonomiska system, med växande klyftor, ökad användning av naturresurser och utsläpp som följd. Riksbanken skapar bara några procent av våra pengar medan resten skapas digitalt som skulder hos de stora bankerna. Detta ökar riskerna och klyftorna i samhället. Denna lagliga "piratkopiering" av våra pengar behöver få ett slut om vi ska kunna vända utvecklingen i en hållbar riktning. Miljardärer i Sverige lever i ett skatteparadis med inga eller låga skatter på sina förmögenheter, till skillnad från vanliga löntagare som betalar ovanligt hög inkomstskatt. På en planet med begränsade resurser, sker miljardärernas överkonsumtion på bekostnad av andra människors tillgång till friskt vatten, mark, mat och resurser. Det är därför rimligt att återinföra skatter på förmögenheter, samt stora arv och gåvor.

Partiet Vändpunkt menar att dagens modell för fastighetsavgifter saknar motstycke internationellt och behöver förändras i grunden. En villa i Filipstad med taxeringsvärde 1,2 miljoner kronor kostar lika mycket i skatt som en villa i Djursholm värd 12 miljoner kronor. Ledande ekonomer i Sverige och inom OECD är överens om att detta är en stor bidragande faktor till att Sverige idag har de största inkomstklyftorna bland de nordiska länderna.

Vi vill göra om ROT-avdraget till ett miljömålsavdrag. ROT har främst använts för att byta ut fina kök i fina villor till ännu finare kök. Samtidigt har byggbolagen inte velat renovera skolor och sjukhus då de tjänat mer på köksrenoveringar. Ska staten subventionera något ska det ske för att nå mål som alla tjänar på. Därför vill vi göra om ROT till ett avdrag för den som investerar för att nå något av Sveriges 16 miljömål. Detta är särskilt viktigt eftersom vi enligt

Naturvårdsverket idag misslyckas med 14 ½ av dem. RUT måste förändras, eftersom det nu påfallande ofta går till att hjälpa friska människor med välmående ekonomi. Vi tycker det är bättre att lägga pengarna på kommunerna så att fler kan anställas för att hjälpa gamla och sjuka.

15. *Vi vill göra fastighetsavgiften mer rättvis där dyra hus beskattas mer och vanliga hus på landsbygden får lägre skatt.*
16. *Vi vill införa skatt på stora arv, gåvor och förmögenheter samt successivt minska ränteavdragen.*
17. *Vi vill återge Riksbanken kontrollen över penningutgivningen.*
18. *Vi vill att banker får kraftigt höjda reservkapitalkrav.*
19. *Vi vill att alla EU-länder ska införa en skatt på finansiella transaktioner.*
20. *Vi vill omvandla RUT till att stödja kommuner och regioner som minskar arbetstiden inom tung vård och omsorg och nyanställer.*
21. *Vi vill omvandla ROT till att bli ett miljömålsavdrag.*

6. Låt hela Sverige frodas

Sverige är ett stort land och det är viktigt att det ska gå att bo säkert och bekvämt i hela landet. Landsbygden är oerhört viktig för hela samhällets överlevnad, för beredskap i kristider, och för att ta hand om naturresurserna på ett sätt som gynnar alla inklusive naturen. Vi tjänar alla på att inte slåss om allt dyrare bostäder i storstäderna. Handelsavtal och globalisering på storföretagens villkor ger kanske låga priser på prylar men det är en falsk effektivisering, som ökar miljöförstöringen och underminerar lokala samhällens livsmöjligheter. Vi vill modifiera dagens handelsavtal så att den lokala ekonomin inte missgynnas och miljön offras. Tvistlösningsmekanismer som sätter demokratiskt fattade beslut ur spel till förmån för storföretagens vinster, såsom ISDS (investor-state dispute settlement), behöver avskaffas. Vi befinner oss i en återvändsgränd, där allt större del av våra liv och planetens ändliga resurser blir till varor på en marknad.

Partiet Vändpunkt vill stärka självförsörjningen, utveckla mer lokal ekonomi och samarbeta istället för konkurrera. Det ger alla i hela landet större chanser att bo där man helst vill. Då krävs det att det finns bostäder och service. Idag töms landsbygden på värden i form av vattenkraft, storskalig vindkraft, gruvor och

skogsråvaror. Vi vill låta en del av vinsten från vattenkraft och storskalig vindkraft stanna i och stärka regionerna där de uppstår. Vi vill se ökad satsning på lokal upphandling och naturturism. Lokal livsmedelsförädling ökar värdet för lantbrukaren. Stannar mer av de värdena kvar på landsbygden får vi hållbara bygder. Då kommer vårdcentraler kunna växa fram, fler BB och förlossningskliniker bevaras, och röntgenbussar kan åka ut till byarna, precis som i Norge. Byskolor, lanthandlare och kommunal service missgynnas av dagens ekonomi och politik som domineras av en stark "urban norm". Det behöver vi ändra på. Vi har ett stort land, låt oss bo där vi trivs.

Vi vill satsa på alla former av spårburen trafik, men i första hand vill vi utveckla den regionala trafiken istället för att lägga flera hundra miljarder på snabbare tåg mellan de största städerna. Det kommer gynna lika många resenärer per vecka som skulle ha åkt med höghastighetstågen på ett år. På sikt ska järnväg och spårväg finnas väl utbyggd på alla sträckor där många människor reser. Med utbyggd spårburen trafik kan vi skapa en pålitlig och omtyckt infrastruktur som knyter samman små och stora orter i hela landet.

Klimat- och bränsleskatter är viktiga styrmedel, men för den som kämpar med ekonomin och att få vardagen att fungera, blir de ofta bara en straffskatt. Den utan resurser har få möjligheter att ta sig ur sitt beroende av miljöskadliga transportmedel. Vi vill att de höjda klimatskatter som staten får in ska delas ut till alla invånare, med en glesbygdsbonus, dvs dubbelt så mycket till den femtedel av befolkningen som bor på landsbygden eftersom det är svårare att minska bilismen där kollektivtrafiken är gles. Höginkomsttagare konsumerar mer bensin och diesel än låginkomsttagare. Därmed blir fler låginkomsttagare, pensionärer och landsbygdsbor vinnare när klimatskatterna ökar. De kan då ha råd att antingen fortsätta köra fossilbilar (vilket blir allt dyrare) eller på lite längre sikt planera annorlunda och spara pengar.

Vår vision om persontransporter är en kombination av ökad lokal försörjning av basvaror (= minskat transportbehov), utbyggd kollektivtrafik och fler möjligheter för delningstjänster både i glesbygd och i storstad. Därmed skulle det vara fullt realistiskt att endast 10-20 % av Sveriges hushåll har en egen privatbil år 2030.

Istället för kortsiktiga satsningar på robotiserade gruvor och storskalig snabb avverkning av skogar vill vi satsa på att varsamt bruka skogen med kontinuitetsbruk, vilket betyder att inga kalhyggen sker och träden i samma skog har olika ålder. Då kan de som behöver timmer och de som vill guida ekoturister i vår natur, samsas om marken och bruka utan att förbruka. Idag får skogsägare som sköter sina skogar med naturhänsyn inga konkurrensfördelar, samtidigt som de skogsägare som tar bort naturvärden tillåts göra stora kalhyggen (trakthyggesbruk). Staten bör ersätta skogsägare för höga naturvärden och nyckelbiotoper och de som tar större naturhänsyn behöver ersättas av de som tar mindre hänsyn, liknande det bonus-malus-system som finns för nya bilar.

När vi skapar ett hållbart skogsbruk kan skogens invånare flytta tillbaka till sina gamla bohål. Många djur och växtarter är helt beroende av äldre skog och mark. Naturen behöver också sin egen "infrastruktur" av sammanhängande stråk, så att arter kan röra sig och flytta på ett säkert sätt mellan olika naturområden. Detta blir än mer akut i och med de pågående klimatförändringarna, som tvingar djur att anpassa sig till nya förhållanden.

Djur kan precis som vi känna smärta och lidande. Tar vi oss rätten att äga djur ska de behandlas med respekt. Sverige kan aldrig någonsin konkurrera med lägsta pris, men däremot med högsta standard.

22. *Vi vill ha höjda klimatskatter och återföra pengarna till folket, med glesbyggsbonus.*
23. *Vi vill att 10 % av vinsterna från vattenkraft och storskalig vindkraft återgår till de regioner där de uppstår.*
24. *Vi vill att staten stödjer lokal livsmedelsförädling med målet om att svensk livsmedelsproduktion i princip skall vara självförsörjande år 2030.*
25. *Vi vill att skogsbruket år 2030 är ett skogsbruk som bygger på ekologiska principer utan kalhyggen. Därför vill vi att ett bonus-malus-system för kalhyggen införs snarast och att pengarna går till de som höjer naturvärden i sin skog.*

26. *Vi vill att naturvårdsinfrastruktur byggs upp.*
27. *Vi vill ställa samma krav på importerade varor som på vår egen produktion.
Vi vill också jobba för klimattullar.*
28. *Vi vill avskaffa ISDS och liknande tvistlösningsmekanismer.*

7. Kortad arbetstid och basinkomst - den nya tidens frihetskamp

”Om målet med samhällsutvecklingen skulle vara att vi alla skulle arbeta maximalt vore vi sinnessjuka. Målet är att frigöra människan till att skapa maximalt. Dansa. Måla. Sjunga. Ja, vad ni vill. Frihet.”

Ernst Wigforss, socialdemokratisk finansminister periodvis 1925-1949

Alla partier talar om att skapa jobb. Människor blir skrämda med att om inte BNP ökar så blir folk arbetslösa och hamnar i utanförskap. Partiet Vändpunkt talar hellre om att det vi gör ska vara meningsfullt. Ibland kan någon betala lön för det som är viktigt och meningsfullt men lika ofta kan lönearbete vara direkt skadligt för medmänniskor och natur. Teknikutvecklingen har länge skapat en enorm produktionsökning men nu när naturen sätter gränser för ekonomin behöver vi ta tillvara vår uppfinningsrikedom för att skapa annat än ökad massproduktion och masskonsumtion.

Förut var förmågan att köpa egna saker mått på ökad frihet och framgång. Nu är sänkt arbetstid ett av de mest effektiva sätten att minska utsläppen och samtidigt ge oss människor mer tid att spendera på det vi vill göra, snarare än det vi får betalt för att göra. Kombinerar vi det med sänkt skatt för de med lägst inkomst kan klyftorna i samhället minskas. När maskiner/robotar och artificiell intelligens utför allt mer av arbetet är det rimligt att såväl sänka arbetstiden som att införa någon form av basinkomst. Den tekniska utvecklingen är något som dagens generation har ärvt från tidigare generationer och det är rimligt att alla, inte bara de som lönearbetar just nu, får del av detta välstånd. När de som äger robotar får allt mer pengar är det rimligt att dessa även beskattas mer.

Partiet Vändpunkt vill göra den nya frihetsrevolutionen, att människor blir rikare på egen tid samtidigt som vi upplever en större frihet och trygghet. Kortare arbetstid gör att fler av oss kan få uppskattning för något vi gör av eget intresse och engagemang. Basinkomst stoppar den känsla av förnedring och kontroll som dagens bidragssystem kan innebära. En basinkomstmodell minskar administrationen och låter människor själva söka meningsfull sysselsättning på egna villkor. Vi vill utforma ett förslag baserat på principerna att man dels ska kunna klara sina basala levnadsomkostnader med basinkomsten, dels ska få behålla en stor del av sin inkomst när man arbetar. Inlåsnings effekter av försörjningsstödet (socialbidraget) skulle då tas bort. Gång på gång har försök i olika länder visat att när människor får ansvar, tar de ansvar och vi får mer resurser över till de som faktiskt behöver hjälp. Pandemin 2020 har fått många länder att prova olika varianter av basinkomst för att ge garanterad ekonomisk trygghet direkt till människor istället för via banker och företag.

Basinkomst löser inte alla problem men utgör en grund som kompletterad med andra reformer möjliggör en socialt och ekologiskt hållbar utveckling. Den behöver utvecklas i bred dialog med medborgarna och införas stegvis. Vi vill införa omfattande försök med basinkomst i såväl tätort som landsbygd och utifrån dessa erfarenheter rulla ut en stor basinkomstsreform.

Varje år effektiviseras tillverkning inom näringslivet på ett sätt som inte är möjligt inom vård, skola och omsorg. Det gör det allt svårare att bekosta samhällsbärande tjänster utan höjda skatter. Ekonomisk tillväxt ger visserligen högre skatteintäkter men de äts upp av att även sjuksköterskor och lärare behöver få högre lön. Vi föreslår att alla invånare som gör en samhällstjänst, får olika förmåner eller skattelättnader. Detta sker med stor valfrihet och omfattar totalförsvarets olika delar liksom räddningstjänsten och omsorgen. Vi ser detta som ett sätt att foga samman ett samhälle som plågats av ökade klyftor samtidigt som klimatkrisen gör att vår beredskap behöver stärkas. Då kan vi alla bidra med timmar för det allmännas bästa, inte bara genom skatter, samtidigt som samhällets beredskap vid kriser stärks.

29. *Vi vill sänka normalarbetstiden så att frukterna av teknisk utveckling leder till*

mer egen tid snarare än ökad konsumtion. Vi vill kombinera detta med sänkt skatt för de med lägst inkomst.

30. *Vi vill införa någon form av basinkomst.*

31. *Vi vill införa samhällstjänst för att stärka samhällets gemenskap och beredskap.*

8. Rättigheter och jämställdhet

Människan har steg för steg utvecklat synen på rättigheter. Från att under århundraden bara gälla män med privilegier till att så småningom även omfatta tidigare slavar och andra människor som levt under förtryckande samhällsförhållanden. Arbetare har fått rättigheter och gradvis har kvinnor blivit mer jämställda män. Barnen är vår framtid, men vilken är deras framtid? Lika viktigt som att stärka rättigheter för dagens barn är det att anpassa ekonomi, sociala förhållanden och miljö till att säkerställa alla barns framtid.

Partiet Vändpunkt menar att den gamla patriarkala samhällsordningen som upprätthåller en ojämn maktbalans mellan människor behöver skiftas ut. Personer ska inte diskrimineras på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Utvecklingen går framåt, men allvarliga problem återstår som sex-trafficking och modernt slavarbete. Exploatering och utnyttjande kan stoppas när vi lagstiftar mot sådana övergrepp och ser till att alla får samma rättigheter.

Nästa naturliga steg är att naturen får rättigheter och att förbjuda ekocid (dödande av ekosystem) så att skyddet blir starkare för naturen att leva och frodas. Vi vill att brott mot naturen, ekocid, förs in i Romstadgan som ett brott mot mänskligheten. I världshistorien har exploatering av naturen oftast inte betraktats som ett samhällsproblem då det alltid funnits nya marker att flytta till och att bryta upp. Mer än hälften av planetens landyta är idag förändrad av människan. Bara några procent av jordens levande däggdjur är vilda. Vi människor och våra tamdjur dominerar jordens yta. För att försvara jordens livsuppehållande förmåga är det nu dags för att den natur vi är beroende av för vår överlevnad får rättigheter.

Partiet Vändpunkt vill förändra ordningar och strukturer som missgynnar personer i utsatt ekonomisk eller social ställning. Grunden för fungerande rättigheter är att ens sociala trygghet och personliga frihet är stark, så att toleransen för andra människor kan växa. Rättigheter skapas och upprätthålls genom ömsesidig respekt mellan människor i vardagen. Lagar kan vara vägledande, men behöver följas av förändringar i den mellanmännsliga praktiken. Trygga människor blir inte oroad av att någon annan lever efter andra normer kring sexualitet, kön, eller om någon har en annan hudfärg, tillhör urfolk, eller har en annan kulturell identitet än en själv. ILO 169 är en viktig internationell överenskommelse som garanterar urfolks rättigheter, den vill vi ska gälla i Sverige.

Idag när alla människor slåss om en krympande offentlig sektor och allt är konkurrens mot varandra skapas en vi-mot-dem-logik. Nyckeln till att acceptera varandra är att vi inte är rädda för andra människor och grupper och att vi får det vi kan förvänta oss från samhället. Att skuldbelägga, hata och klistra nedvärderande etiketter på varandra löser inte grundproblemen. De ekonomiska grundfrågorna kring diskriminering, såsom löneskillnader mellan könen och hur mycket arbete i hemmet var och en utför, har skjutits åt sidan i debatten. Många av diskussionerna har istället kommit att behandla själva definitionen av feminism. Partiet Vändpunkt ser den feministiska kampen som nära kopplad till nödvändiga ekonomiska systemförändringar som vi verkar för. Vi vill rätta till löneskillnaderna mellan könen. Vi vill även förstärka föräldraförsäkringen och öka skyddet mot diskriminering på arbetet. När människor lever under hedersförtryck behöver samhället och rättsväsendet ge stöd som försvarar individen.

LSS (lagen om särskilt stöd) ska stärkas på nytt. Alla människor ska kunna bidra utifrån sina förutsättningar, styrkor och förmågor. Om personer inte får det individuellt anpassade stöd de behöver så kan inte heller anhöriga bidra på ett bra sätt i samhället. Man ska inte behöva vara juridisk expert för att få det samhällsstöd man har rätt till.

Ibland bryter människor mot lagen. Vi vill framför allt lägga kraft på förebyggande arbete och insatser tidigt i livet. Vård, omsorg och delaktighet är

ofta långsiktigt bättre än straff, men människor har inte bara rättigheter utan även skyldigheter i ett samhälle. Vi vill ge ökade resurser för att bekämpa ekonomisk brottslighet, minska våldsbrotten och öka tryggheten. För våldsförbrytare med besöksförbud menar vi att elektroniska fotbojor bör vara regel och inte undantag som idag. Att kriminella grupper och enskilda anlitare ungdomar att begå brott bör dömas hårdare. Hur man som brottsdömd beter sig på anstalt ska i högre grad avgöra tidig frigivning. Viljan till att delta konstruktivt i samhället ska i större utsträckning avgöra hur snabbt man kommer tillbaka. Frisläppta ska få tillräckligt stöd att kunna finna en ny väg in i

samhällets gemenskap. Vi vill lyssna på vad vetenskapen, polis och rättsväsende säger, för att inom ramen för skyddet av integritet avgöra vilka åtgärder som behövs.

32. *Vi vill genom basinkomst och andra reformer stärka människors trygghet och personliga frihet och därigenom minska grunden för diskriminering och att människor ställs mot varandra.*
33. *Föräldraförsäkringen ska förstärkas upp till 90% ersättning av inkomsten och ett högre tak.*
34. *Löneskillnaderna mellan könen ska jämnas ut genom att staten i fallen skola och sjukvård tar över finansieringen och kan påverka direkt, i samarbete med arbetsmarknadens parter.*
35. *Organisationer och företag ska kunna tilldömas en sanktionsavgift om de diskriminerar anställda och den enskilde ska beviljas rättshjälp i diskrimineringsmål.*
36. *Vi vill införa rättigheter för naturen och göra ekocid brottsligt.*
37. *Vi vill att ILO 169 ratificeras samt att samernas rättigheter förtydligas och stärks för alla samer.*
38. *Vi vill att rättsväsendet ökar insatserna för att undvika diskriminering av brottsoffer och försvarare allas lika rätt inför lagen.*
39. *Vi fokuserar på förebyggande arbete mot kriminalitet och på rehabilitering. Elektronisk fotboja bör i högre grad användas gentemot våldsbrottslingar.*
40. *LSS ska garanteras. Människor ska få stöd efter individuella behov och inte göras beroende av assistentbolagens jurister.*

9. Kultur, idrott, ideellt engagemang, IT och intellektuella rättigheter

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlighet ska präglade samhällets utveckling. För att detta ska bli verklighet krävs att människor får tid och kraft nog att kunna skapa och delta i kulturlivet. Idrottskulturen ger många en rik, frisk och meningsfull fritid. Vi vill öka resurserna till kultur, idrott och ideellt engagemang inom civilsamhället, som vilar på demokratisk grund. Det är viktigt att säkerställa att alla kan delta på jämlika villkor.

För Partiet Vändpunkt är kulturen en av samhällets grundstenar. Vi vill att alla ska kunna ta del av det lokala kulturlivet som åskådare, kursdeltagare eller kulturskapare. Vi vill trygga och bredda de kulturella allmänningarna av material och idéer som alla kan använda så att alla får förutsättningar att delta och att utveckla vårt gemensamma kulturarv.

Vi är kritiska till att världens rika länder ständigt utvidgar de immateriella rättigheterna. Upphovsrätt, patent och varumärkesskydd kommersialiserar och gör det möjligt att stycka av och äga ständigt större delar av livet. Det framväxande globala systemet för immaterialrätt gör det svårare för länder att utvecklas fritt, och bevarar gamla maktstrukturer. Upphovsrätten behöver vara balanserad, och den ska inte ha företräde framför mänskliga rättigheter såsom hälsa, välbefinnande, yttrandefrihet eller privatliv. Upphovsrätten behöver sätta kulturskaparna och allmänhetens intressen i fokus istället för att utformas för att gynna stora företag. Dagens patentsystem leder till att medicinsk utveckling fokuserar på behoven hos de som kan betala, istället för där de största hälsobehoven finns. Prisfonder är en ny metod som är mer kostnadseffektiv och ger större hälso nytta.

Människor utsätts för allt mer övervakning från både stater och företag. Ett vanligt argument är att det gör samhället tryggare, men massövervakningen är kostsam och för med sig stora risker. Insamlade personuppgifter har ofta missbrukats, och de kan komma i händerna på brottslingar och främmande

makt. Istället för att övervaka alla människor bör övervakning vara riktad dit det finns misstanke om eller risk för brott. Det är dags att vi bryter utvecklingen och stärker skyddet för människors privatliv.

Samhällsutveckling kräver att vi har möjlighet att kommunicera fritt med varandra. Ingen ska behöva binda sig till en viss banks ID-system eller ett visst företags programvara för att kunna kommunicera med myndigheter. Det är viktigt att myndigheternas information finns tillgänglig för alla både nu och i framtiden. Därför ska myndigheternas datorer använda sig av öppen källkod och öppna standarder istället för slutna program som upphör att fungera efter några år.

41. *Vi vill bevara och utvidga de kulturella allmänningarna, och avveckla kraven på uppladdningsfilter eftersom de begränsar yttrandefriheten. Kulturarbetare ska få rimliga ersättningar.*
42. *Vi vill införa krav på att tillräckliga områden avsätts för kultur och idrott vid nybyggnation.*
43. *Vi vill införa prisfonder för medicinsk innovation.*
44. *Vi vill att myndigheterna ska använda sig av öppen källkod i största möjliga utsträckning.*
45. *Vi vill skydda den personliga integriteten och är kritiska till massövervakning.*
46. *Vi vill att varje människa ska ha rätt att ha makten över kommersiell användning av sina personliga data.*

10. Utbildning och lärande

Skolor behövs i hela landet och är extremt viktiga för att ge barn med olika förutsättningar och bakgrund likvärdiga möjligheter i livet. Många små kommuner anser sig inte ha råd att upprätthålla de mindre skolorna idag. Det pågår en centralisering till de stora tätorterna som är förödande för landsbygden. Vi vill att lärarna återigen blir statsanställda för att säkra likvärdiga resurser och lärarkompetens över hela landet. Vid sidan av den offentliga skolan vill vi se icke-vinstutdelande friskolor som komplement, t.ex. som kooperativ. Vi är kritiska mot dagens alltför detaljstyrande krav (inom s.k. New Public Management) och vill att lärare får mandat att använda sin

kompetens till att avgöra vad som är bäst för eleverna. Skolan ska vara en plats där vi litar på lärarnas förmåga och där vi litar på att barn som ges ansvar tar ansvar, med rätt vägledning. Lek, trygghet, frihet och deltagande vägleder skolarbetet. Det är viktigt med helhetssyn så att elever lär sig hur saker hänger ihop. Vuxna är i skolan för att ge stöd i första hand, bedöma i andra hand.

På universitet och högskolor ägnar vissa forskare mer tid åt att söka pengar än att forska, generera ny kunskap och att lära ut. Vi vill ha mer långsiktiga anslag som låter forskare fokusera på ny kunskap snarare än att jaga pengar för den senaste modevetenskapen. Den tvärvetenskapliga forskningen behöver stärkas. Att hantera frågor genom att samarbeta mellan ett flertal vetenskapliga forskningsfält, ökar vår förmåga att lösa problem i dagens komplexa samhälle.

47. *Vi vill att lärarna i den offentliga skolan åter blir statsanställda för att säkra skolans likvärdighet. Icke-vinstutdelande friskolor kompletterar den offentliga skolan.*
48. *Vi vill fokusera på barnen och ge tillit till lärare att kunna arbeta efter sin kunskap och utbildning, istället för att följa en centralstyrd detaljreglering.*
49. *Vi vill att forskning får mer långsiktiga basanslag.*

11. Bostäder

Partiet Vändpunkt vill värna rätten till bostad och god bostadsstandard till rimliga kostnader och avgifter. Människor är inte hyresgäster i sina egna hem. Hyresrätter borde innebära en rättighet att kunna säga nej till lyxrenoveringar med höjda hyror, om en majoritet av grannarna enas om det. Konkurrensen på bostadsmarknaden fungerar inte idag. Bygg- och fastighetssektorn ser ingen fördel med att bygga billiga bostäder till unga och låginkomsttagare, utan tillverkar framför allt lägenheter med dyr standard för de rikaste. Vi vill etablera ett statligt byggbolag som kan bygga de billiga hyresrätter som behövs, för dem som behöver det. Kommunala bostadsföretag ska äga många hyresrätter och förbjudas ombilda dem till bostadsrätter. Ett exempel vi vill lära oss av är en finsk modell där nya flerfamiljshus utformas med en tredjedel bostadsrätter, en tredjedel hyresrätter och en tredjedel lägenheter för behövande. När alla samsas i trappuppgången eller träffas vid utegrillen ökar chansen för

integration och sammanhållning. Kommunen bör ha ansvar för att alla kan få en dräglig bostad. Hemlöshet ska vara oacceptabelt.

Det kan vara svårt att försäkra fastigheter vid standardhöjningar på landsbygden, eftersom de ofta inte höjer värdet på huset tillräckligt. Ett statligt försäkringsbolag ska därför under vissa villkor kunna försäkra flerfamiljshus och villor över taxeringsvärdet. Det behöver bli enklare att bygga kompaktboenden eller boenden där vissa lokaler delas för de som vill sänka sina boendekostnader. Kollektivboenden, bostadsföreningar, ekobyar, och andra typer av boenden som främjar social sammanhållning ska uppmuntras. Byggregler ska ses över för att underlätta för träkonstruktioner.

50. *Vi vill införa samtyckeskrav för standardhöjningar.*
51. *Vi vill att flerfamiljshus får bättre fördelning av lägenhetstyper.*
52. *Vi vill att kommunerna får ansvar för att alla kan få en dräglig bostad.*
53. *Vi vill underlätta för landsbygdsbor att kunna försäkra sina hus.*
54. *Vi vill att det ska bli möjligt att välja billigare boende.*

12. Utrikespolitik och hur vi på riktigt försvarar vår värld

Globalisering av pengar, produktion och konsumtion har under senare år gett upphov till en nationalistisk motreaktion med politiker som Trump i USA, Modi i Indien och Orbán i Ungern. De hyllar den egna nationens särart och reser murar mot omvärlden. Den uppåtstigande supermakten Kina agerar samtidigt alltmer på det maktfullkomliga sätt som stormakter historien igenom brukat uppträda. I en tid då den globala uppvärmningen och massutrotningen av arter ställer hela mänskligheten inför en gemensam utmaning utan motstycke i världshistorien behövs internationellt samarbete mer än någonsin. Motsatsen, en egoistisk allas kamp mot alla om krympande resurser, skulle göra oss alla till förlorare.

Partiet Vändpunkt vill se ett mellanfolkligt samarbete som inte stannar vid toppmöten mellan regeringsföreträdare utan som också omfattar livliga kontakter mellan kommuner och regioner i olika länder. En sådan

decentraliserad "kommunal utrikespolitik" skulle innebära nya möjligheter för andra än yrkesdiplomater och ledande politiker att delta i att bygga tillit och relationer med andra. Utökade kontakter mellan olika länders lokalpolitiker, folkrörelser och yrkesgrupper skulle också försvåra ett destruktivt odlade av fiendebilder, rädsla och hat som populistiska politiker ofta ägnar sig åt. I dagens värld satsas mångdubbelt mer på militär upprustning än vad som sammantaget satsas på klimatåtgärder och bistånd. Om den internationella politiken skiftar karaktär från maktkamp mellan olika nationers eliter till mellanfolkligt samarbete kring miljöutmaningar och fredsbyggande så blir en annan värld möjlig.

Vi vill inrätta ett fredsdepartement med uppgift att samordna politiken för konfliktförebyggande insatser och fredsmäkling. Partiet Vändpunkt tror inte att varaktig fred byggs genom ständigt ökade försvarsanslag. Vi vill att tyngdpunkten i vår säkerhetspolitik stegvis förs över till satsningar på konfliktförebyggande åtgärder och på civil konfliktlösning. Om en konflikt trots detta bryter ut vill vi i första hand använda ickevåldsmetoder som civilt fredsbevarande, dvs. obeväpnade civila interventioner i konflikter för att motverka våld och skydda mänskliga rättigheter. Vi vill värna den militära alliansfriheten. Verklig säkerhet byggs genom att låta miljö- och fredspolitik samspela. En värld där vi genom kraftfulla åtgärder lyckas bromsa in såväl den globala uppvärmningen som artutrotningen blir en mindre konfliktfylld värld.

Vi menar vidare att verklig säkerhet kräver hög beredskap mot kriser av alla slag. Vi behöver säkra försörjningen av livsmedel, vatten, vård, läkemedel, el, transporter och telekommunikation vid kriser orsakade av naturkatastrofer, klimatförändringar, pandemier, terror, handelskrig och krig. Myndigheter som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten bör ha det övergripande ansvaret för att beredskap och beredskapslager finns, och ett starkt civilförsvar bör byggas upp för lokal handlingsberedskap.

Professionella krishanterare behöver hjälp från hela samhället och vi vill därför införa beredskapstjänst, som ålägger alla invånare att under sex månader ägna sig åt verksamhet till gagn för hela samhället. Beredskapstjänsten är inte juridiskt tvingande men ska ge skattelättnader eller andra förmåner. Asylrätten

är en viktig del av skyddet för de mänskliga rättigheterna. Sverige ska här både stärka det inhemska ansvarstagandet och det internationella samarbetet kring flyktingmottagande. Vi menar att EU ska stödja UNHCR:s arbete snarare än att sluta avtal med länder som inte respekterar mänskliga rättigheter.

55. *Vi vill inkludera kommuner och regioner i utformandet av Sveriges utrikespolitik.*
56. *Vi vill införa beredskapstjänst.*
57. *Vi vill stärka asylrätten och det internationella samarbetet kring flyktingmottagande.*
58. *Vi vill inrätta ett fredsdepartement.*
59. *Vi vill värna den militära alliansfriheten.*

Slutord: Ett parti, men vi är olika. Låt oss bejaka det!

Politik är inte bara innehåll utan även hur man arbetar. Partiet Vändpunkt vill fokusera på vad vi själva tycker och när vi talar om andra partier ska vi försöka beskriva deras förslag ärligt. På våra möten ska vi skapa former som gör att alla som vill kan komma till tals. Vi finns för att lösa de stora problemen med omställning av ekonomin och anpassning till planetens gränser, i övriga frågor ska det vara tillåtet att - inom ramen för våra värderingar - ha andra åsikter. Dagens toppstyrda partier tvingar många att rösta emot personliga övertygelser vilket gör att ideellt drivna människor ofta slutar. Vi tvingar inte våra valda att medverka till uppgörelser de motsätter sig. Om ett annat parti vill ha fler röster från oss så behöver våra förtroendevalda göras delaktiga i den politiska lösningen. Detta skulle öka viljan för fler att delta i politik och göra att väljarna känner sig tryggare med att vi inte säljer ut vår själ för maktens skull. Vi vill att politik också är konkret engagemang och insatser där man bor. Politik är inte bara att tala om att lösa problem utan även att bidra med läxläsning, kultur, folkbildning, lokala matmarknader, odling med mera. Våra analyser ska vara seriösa men vårt språk ska vara med värme, humor och begriplighet.

Tack för att du läste. Det är många frågor du inte får svar på genom detta principprogram. Det ger dig dock en vägledning på hur vi tänker kring annat. Vi kommer senare att skriva ett mer omfattande partiprogram.